ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Гніденко М.М.

По мірі стрімкого розвитку науково-технічного прогресу виникає проблема ефективного використання природно-ресурсного потенціалу, належного забезпечення його охорони та розширеного відтворення як в кількісному, так і в якісному вимірах.

Природно-ресурсний потенціал є здатністю природних ресурсів виробляти матеріальні та духовні суспільні блага у вигляді товарів та послуг, це інтегральна продуктивність природних умов та ресурсів, яка вимірюється рівнем виробництва валової та товарної продукції, прибутком на одиницю природних ресурсів.

Максимальний обсяг ресурсу, який може бути використаним у процесі виробництва є фіксованим. Такі види природних ресурсів ще називають вичерпними та не відновлюваними. Відновлювальні природні ресурси мають також обмежений обсяг ресурсу, але вони протягом певного часового періоду можуть відновлюватися з швидкістю, яка залежить від ряду природних та антропогенних причин.

І тут виникає дилема: як використовувати надалі природно-ресурсний потенціал? Відповідь на це непросте питання мають змогу дати розроблені теоретичні та методологічні основи раціонального використання природного потенціалу регіону та держави в цілому.

Об'єктивно назріла потреба в серйозній оцінці природно-ресурсного потенціалу. За умов ринку, враховуючи дію законів "попиту - пропозиції" оцінка трансформується в ціну товарів чи послуг. Рента є не чим іншим як доходом від використання природних ресурсів. Вона є абсолютна, якщо одиниця будь-якого виду природних ресурсів може приносити прибуток не менший від даного рівня. Диференціальна рента залежить від місце розташування і якості природних ресурсів та від інтенсивності капіталовкладень в них, яка враховує витрати на освоєння даного природного ресурсу.

Достовірна економічна оцінка природно-ресурсного потенціалу слугуватиме основою для обґрунтованого платного природокористування з боку підприємств народного господарства з різною формою власності.